

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת אורית וינשטיין

המערער: דוד שמואל שניידר
ע"י ב"כ עו"ד אפי אוחנה ממשרד דורון, טיקוצקי ושות'

נגד

המשיב: פקיד שומה חיפה
ע"י ב"כ עו"ד ערן רזניק מפרקליטות מחוז חיפה (אזרחי)

פסק דין

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
1. המערער, מר דוד שניידר (להלן – **המערער**) מכר בשנת המס 2007 את מניותיו בחברת סידב מעגלים מודפסים בע"מ (להלן – **חברת סידב**), חברה תעשייתית, אשר עליה חל חוק עידוד התעשייה (מיסים) התשכ"ט – 1969 (להלן – **חוק עידוד התעשייה**), ואשר הונפקה בשנת 1994 בבורסה בת"א.
- מהו המחיר המקורי ויום הרכישה של מניות חברת סידב לצורך חישוב מס רווח ההון החל על המערער במכירת מניותיו בחברת סידב?
- זו השאלה הראשונה הניצבת להכרעה בערעור זה שבפניי.
2. המערער טוען לתחולת הוראת סעיף 105(ג) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א – 1961 (להלן – **הפקודה**) על מקרהו, ולחישוב רווח ההון במכירת המניות לפי החלופה של ה"מחיר המקורי המתואם". לעמדת המערער יום הרכישה של מניות סידב הינו מועד הרישום למסחר בבורסה של מניות חברת סידב והמחיר המקורי הינו מחיר המניה במועד ההנפקה.
- לעומת זאת, עמדת המשיב, פקיד שומה חיפה (להלן – **המשיב**) היא כי יום הרכישה הינו ה"מועד הקובע" – היינו – 1.1.2003 (להלן – **המועד הקובע**), והמחיר המקורי הינו ממוצע ערכן של מניות חברת סידב בתום כל אחד משלושת ימי המסחר בבורסה שקדמו למועד הקובע (להלן – **ממוצע השווי**), בהתאם להוראות סעיפים 105(א) ו-105(ה) לפקודה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 קבלת עמדת המערער בסוגיה זו משמעה כי למערער לא נוצר כל רווח הון ממכירת מניותיו
2 בחברת סידב, אלא נוצר לו הפסד, שכן מחיר המניה במועד ההנפקה (4.44 ₪ למניה) הינו
3 גבוה מן המחיר בו מכר המערער את מניותיו (4 ₪ למניה) בשנת 2007.
4
- 5 4. מנגד, קבלת עמדת המשיב משמעה כי למערער נוצר רווח הון של 11,971,772 ₪, מתוכו סך
6 של 46,562 ₪ סכום אינפלציוני פטור, דהיינו: רווח הון של 11,925,210 ₪ החייב במס
7 בשיעור של 25%. זאת, מאחר וממוצע השווי של המניה במועד הקובע הינו כ- 0.5 ₪.
8
- 9 5. הצדדים חלוקים ביניהם, בכל הקשור לסוגיה הראשונה, בשאלה האם רישום בבורסה של
10 מניות חברה תעשייתית, שחל עליה סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה, מהווה אירוע מס, גם
11 אם קיים פטור ממס – שאז טוען המערער כי נוצר לו "יום רכישה" ו"מחיר מקורי"; או
12 שמא אין הרישום בבורסה יוצר אירוע מס לחברה תעשייתית מחמת אי תחולה של הוראת
13 סעיף 101 לפקודה, ובהתאם להוראות סעיף 105(א) לפקודה נקבע "יום רכישה", שהינו
14 "המועד הקובע", ו"מחיר מקורי" שהוא ממוצע השווי, כפי עמדת המשיב.
15
- 16 6. סוגיה שניה שהכרעה בה תידרש, ככל שתתקבל עמדת המשיב ביחס לסוגיה הראשונה, היא
17 בשאלה האם על פי הדין רשאי המערער לחרוג ממתכונת החישוב של המחיר המקורי,
18 הקבועה בסעיף 105 לפקודה ולהביא ראיות לעניין השווי הכלכלי האמיתי, לטענתו, של
19 מנית חברת סידב – כפי שסבור המערער כי ניתן לעשות; או שמא אין לסטות ממתכונת
20 החישוב של המחיר המקורי הקבועה בסעיף 105 לפקודה ומהחלופות הקבועות בו – כפי
21 עמדת המשיב.
22
- 23 7. בהחלטתי מיום 15.7.14 קבעתי כי יש להכריע תחילה בשתי סוגיות משפטיות אלו, ורק
24 לאחר מכן, וככל שתתקבל עמדת המערער בסוגיה השניה שפורטה לעיל, תידון סוגיה
25 שלישית שהועלתה על ידי המערער, המשלבת טיעון עובדתי, המחייב בחינת חוות דעת
26 מומחים, בדבר קביעת השווי הכלכלי האמיתי של מניית חברת סידב במועד הקובע.
27
- 28 8. לפיכך, תיבחן תחילה הסוגיה המשפטית הראשונה המצריכה את קביעת המחיר המקורי
29 ויום הרכישה של מניות חברת סידב. ולאחר מכן, ועל פי ההכרעה בסוגיה המשפטית
30 הראשונה - תיבחן הסוגיה המשפטית השניה.
31
32
33
34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

המסד העובדתי:

- 1
2
3 9. ראשית יצוין, כי בין הצדדים לא קיימת מחלוקת באשר למסד העובדתי נשוא הסוגיות
4 המשפטיות הנדונות כאן, ואשר יפורט להלן.
5
6 10. חברת סידב הוקמה בשנת 1981 כחברה פרטית. במועד הקמתה היו המערער ואשתו, גבי
7 רחל שניידר (להלן – **גבי שניידר**), בעלי המניות היחידים בחברה. הון המניות המונפק של
8 חברת סידב במועד הקמתה היה 60,000 מניות ע"נ 0.001 ₪ למניה, מתוכו 58,000 מניות
9 היו בבעלות המערער ו- 2,000 מניות בבעלות גבי שניידר.
10
11 11. כאמור, חברת סידב הינה חברה תעשייתית שחל עליה חוק עידוד התעשייה.
12
13 12. ביום 10.5.1994 (להלן – **מועד ההנפקה**) הונפקו מניות חברת סידב בבורסה לניירות ערך
14 בת"א, לפי שווי של 4.44 ₪ למניה (להלן – **מחיר ההנפקה**).
15
16 13. במועד ההנפקה החזיק המערער ב- 3,389,713 מניות וגבי שניידר החזיקה ב- 114,905 מניות.
17 כך, שסך כל המניות שהוחזקו על ידי המערער וגבי שניידר במועד ההנפקה היה 3,504,617
18 מניות (להלן – **המניות**).
19
20 14. ממוצע השווי של מניה אחת של חברת סידב בתום כל אחד משלושת ימי המסחר שקדמו
21 למועד הקובע עמד על 0.584 ₪.
22
23 15. המערער וגבי שניידר מכרו ביום 31.7.2007 את המניות לקוטלב חניתה ציפויים אגודה
24 שיתופית חקלאית בע"מ (להלן – **קוטלב**) תמורת 4 ₪ לכל מניה, כך שסך כל התמורה
25 שקיבלו המערער וגבי שניידר עמד על 14,018,468 ₪ (להלן – **תמורת המכירה**).
26
27 16. המערער דיווח ביום 4.9.2007 על מכירת מניות חברת סידב. במסגרת הדיווח ציין המערער
28 את מועד ההנפקה כיום הרכישה ואת מחיר ההנפקה כמחיר המקורי של כל אחת מן המניות
29 שנמכרו על ידו ועל ידי גבי שניידר. כך, שלמעשה דיווח המערער על הפסד הון במכירת
30 המניות.
31
32 17. המשיב לא קיבל את דיווחו של המערער, מאחר וכאמור, לשיטתו יום הרכישה הינו המועד
33 הקובע והמחיר המקורי הינו ממוצע השווי של המניה. לפיכך, קבע המשיב בשומה שהוצאה
34 למערער כי נצמח לו רווח הון ריאלי בסך של 3.416 ₪ למניה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

מכאן הערעור שבפניי.

תמצית טענות הצדדים:

עמדת המערער:

- 1
2
3
4
5
6 **18.** באשר לסוגיה המשפטית הראשונה: המערער טוען לתחולת החלופה המנויה בסעיף 105(ג) (ב)
7 לפקודה על מקרהו, לצורך חישוב רווח ההון שנצמח לו עקב מכירת המניות. כאמור,
8 המערער למעשה גורס כי הוכיח ש"המחיר המקורי המתואם" של המניות במועד הקובע
9 הינו גבוה יותר ממוצע השווי ועל כן המחיר המקורי המתואם הוא זה אשר ייחשב כמחיר
10 המקורי של המניות לצורך חישוב רווח ההון ממכירתן ויום ההנפקה צריך להיקבע כיום
11 הרכישה.
12
13 לעמדת המערער סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה קובע בפועל אירוע מס בדמות מכירה
14 רעיונית, הפטורה ממס, בעת הנפקת מניות של חברה תעשייתית. המערער מוסיף וטוען כי
15 בהתאם נוצר לבעל מניות בחברה תעשייתית כאמור, יום רכישה חדש ומחיר מקורי חדש
16 במועד ההנפקה.
17
18 **19.** את טענתו זו מבקש המערער לבסס על מספר מקורות, שחלקם יצאו תחת ידי המשיב עצמו
19 (קובץ הפרשנות (חב"ק) לסעיף 101 לפקודה, חוזר מס הכנסה 12/99 – תיקון מס' 11 לחוק
20 התיאומים – מיסוי ניירות ערך סחירים, (להלן – **חוזר 12/99**), סקירת חקיקה מאת עו"ד
21 מאיר קפוטא – המשנה לממונה על הכנסות המדינה ועוד) אשר מהם ניתן ללמוד, לגישת
22 המערער, כי סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה הקנה פטור ממס בעת רישום מניות חברה
23 תעשייתית.
24
25 **20.** המערער אף מעלה בהקשר זה טענה של "השתק שיפוטי" לאור עמדה שהוצגה על ידי
26 המשיב בעמ"ה 223/87 טמפו תעשיות בירה בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים,
27 ובעמ"ה 1231/01 דוברובסקי נ' פקיד שומה למפעלים גדולים, לפיה הוראת סעיף 21א'
28 לחוק עידוד התעשייה יוצרת "פטור ממס" במועד רישום חברה תעשייתית למסחר בבורסה.
29
30 **21.** לאור זאת, מבקש המערער כי בית משפט זה יגיע למסקנה שונה מזו אליה הגיע כבוד
31 השופט סוקול בפסק דינו בעניין ע"מ 12-05-43708 וע"מ 12-05-51731 דן ושמואל טופז נ'
32 פקיד שומה חיפה (להלן – **פס"ד טופז**), אשר קבע כי רישום מניותיה של חברה תעשייתית,
33 אשר חל עליה סעיף 21א' לחוק עידוד תעשייה - אינו יוצר אירוע מס, ועל כן יום הרכישה של
34 מניות כאמור שנמכרו, איננו מועד ההנפקה, ובהתאם - המחיר המקורי אינו מחיר ההנפקה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
22. המערער עוד טוען בהתייחס להוראת סעיף 105(ה) לפקודה, כי הוראה זו מחילה את הוראות סעיף 105(א) עד (ג) לפקודה גם על מניות חברה תעשייתית עליה חל סעיף 21 א' לחוק עידוד התעשייה, "בשינויים המחויבים". מכוח העיקרון כי המחוקק אינו משחית מילותיו לריק, טוען המערער כי קבלת עמדת המשיב עומדת בסתירה לעקרון האמור, שכן האופן שבו מחיל המשיב את הוראת סעיפים 105(א) עד (ג) אין בה כל "שינוי מחויב".
23. זאת ועוד, המערער גורס כי קביעת יום הרכישה לצורך קביעת המחיר המקורי במועד שאינו מועד ההנפקה בבורסה – מטיל עליו מס רווח הון בגין תקופה שהמערער היה זכאי לפטור בגינה. על מנת לשמר את הפטור שהמחוקק קבע ביחס למניות חברה תעשייתית שחל עליה סעיף 21 א' לחוק עידוד התעשייה, הרי שה"שינויים המחויבים" שבסעיף 105(ה) לפקודה מחייבים לראות את יום ההנפקה של מניות חברה כאמור כיום הרכישה לצורך סעיף 105(ב) לפקודה.
24. באשר לסוגיה המשפטית השניה: טוען המערער כי ככל שלא תתקבל עמדתו ביחס לסוגיה הראשונה, הרי שלטעמו יש להתיר לו לסטות ממתכונת חישוב מס רווח ההון הקבועה בסעיף 105(א) לפקודה, הקובעת את ממוצע השווי כמחיר המקורי של המניות, ולאפשר לו להוכיח את השווי הכלכלי האמיתי של המניות במועד הקובע, שהינו גבוה משמעותית מממוצע השווי, ובכך למנוע מצב בו הוא ממוסה על רווח הון שלא נוצר לו בפועל.
25. המערער טוען כי בהליכה אחר מתכונת החישוב של ממוצע השווי הקבועה בסעיף 105(א) לפקודה טמונה פגיעה בעיקרון של גביית מס אמת. עוד טוען המערער כי כאשר עסקינן בהוראת חוק שעניינה חישוב הרווח שנוצר, להבדיל מהוראה הקובעת את שיעור המס שיוטל על הרווח, יטה בית המשפט לאפשר לנישום להציג ראיות בדבר הרווח האמיתי שנוצר לו בכדי שלא ימוסה רווח שלא הופק.
26. המערער גורס כי המקרה הנדון כאן שונה מזה בו עסקה הלכת בית המשפט העליון בעניין פוליטי (ע"א 8569/06 מנהל מיסוי מקרקעין חיפה נ' פוליטי, מיסים כב/3 (יוני 2008) ה-5 (להלן – הלכת פוליטי); ודנ"א 7065/08 פוליטי נ' מנהל מיסוי מקרקעין מיסים כג/1 (פברואר 2009) ה-13 (להלן – דנ"א פוליטי), מאחר ובעניין דנן עוסקים אנו בחישוב רווח ההון שנוצר לנישום ולא בקביעת שיעור המס החל על רווח ההון.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 המערער מוסיף וטוען כי מעצם העובדה שהמחוקק קבע את הוראת סעיף 105(ג) לפקודה,
2 הקובעת את החלופה של "המחיר המקורי המתואם" משתמע כי המחוקק היה ער לכך
3 שנוסחת חישוב המחיר המקורי לפי ממוצע השווי עשויה להיות בעייתית.
4 על כן, איפשר המחוקק לסטות מהנוסחה האמורה לצורך חישוב אחר שיוביל לגביית מס
5 אמת. המערער טוען כי בעניינו החלופה של המחיר המקורי המתואם, ככל שמתקבלת
6 פרשנות המשיב ביחס אליה, רחוקה אף היא מלהגשים את העקרון בדבר גביית מס אמת
7 ועל כן יש לאפשר לו להציג חישוב אחר של המחיר המקורי במועד הקובע.
8

עמדת המשיב:

9
10
11 באשר לסוגיה המשפטית הראשונה: המשיב טוען כי הוראת סעיף 21א' לחוק עידוד
12 התעשייה אינה מעניקה פטור ממס רווח הון במועד ההנפקה וגם אינה מעניקה פטור ממס
13 רווח הון לרווח שנוצר, ככל שנוצר, במכירת מניות של חברת תעשייתית שחל עליה הסעיף
14 הנ"ל, בגין התקופה שמרכישת המניות בעבר ועד למועד ההנפקה. לעמדת המשיב, הוראת
15 סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה היא הוראה של אי חיוב או אי תחולה, היינו: לא חל אירוע
16 מס, לא קיימת "מכירה רעיונית" במועד ההנפקה - ועל כן אין חובת תשלום מס במועד
17 הנ"ל.
18

19 המשיב נסמך, בין היתר, על לשונו המפורשת של סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה בה נאמר
20 כי הוראות סעיף 101 לפקודה "לא יחולו" על רישום בבורסה של מניות חברה תעשייתית
21 (חרף כותרת הסעיף שעניינה "פטור"), על העובדה כי הוראת סעיף 21א' לחוק עידוד
22 התעשייה אינה קובעת חובת דיווח, כמו גם על תכלית החקיקה של סעיף 21א' לחוק עידוד
23 התעשייה.
24

25 אשר לאותם מקורות שהוזכרו על ידי המערער בהם נעשה שימוש במונח "פטור ממס" -
26 טוען המשיב כי בלשונם הרגילה של בני אדם ואף בלשונם של ערכאות שיפוטיות ומלומדים
27 - המונח "פטור" נועד לתיאור קשת רחבה של מצבים פיסקאליים, אשר תוצאתם היא אי
28 תשלום מס בפועל, בלי לדקדק בשאלה, שלרוב אף אינה רלוונטית, האם אכן מדובר בפטור
29 או בהוראת אי תחולה.
30

31 המשיב אף דוחה את טענת המערער בדבר קיומו של "השתק שיפוטי", הן בהתייחס
32 לפרסומים והחוזרים שהוצאו על ידי המשיב והן בהתייחס לעמדה שהוצגה על ידי פקיד
33 השומה בעניין דוברובסקי ובעניין טמפו, מאחר שהמחלוקת באותם מקרים לא נגעה כלל
34 לסוגיה המשפטית שלפנינו, כאשר בעניין טמפו המדובר ממילא בהבנה מוטעית של

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 המערערים דישם את עמדת פקיד השומה. יתר על כן, קביעת בית המשפט בפרשת טמפו
2 ממילא היתה כי הוראת סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה היא בבחינת הוראת "אי תחולה"
3 וזו היא ההכרעה המחייבת.
- 4
- 5 **32.** באשר לסוגיה המשפטית השניה: המשיב טוען כי אין מקום לסטות ממתכונת חישוב רווח
6 ההון על פי החלופות שנקבעו בסעיף 105יג לפקודה לצורך קביעת המחיר המקורי. זאת, הן
7 בשל העדר עיגון לשוני בפקודה לסטייה כאמור, והן בשל חזקת התכלית של דיני המס
8 להשגת יעילות, וודאות, פשטות ואחידות, כמו גם בשל טעמים נוספים.
- 9
- 10 **33.** לעמדת המשיב, בחינת ההלכות הפסוקות מפי בית המשפט העליון בתחום דיני המס בשנים
11 האחרונות מלמדת על מגמה מתחדשת למתן דגש משמעותי, במסגרת גישת הפרשנות
12 התכליתית, לחזקת התכלית העולה מלשון החוק – היינו: לחזקה כי תכליתו של חוק מס
13 היא זו העולה מלשונו הטבעית והרגילה, שהינה חזקה כבדת משקל ומבטאת בעיקר את
14 התכלית הסובייקטיבית של החקיקה.
- 15
- 16 **34.** המשיב טוען כי חלופת ממוצע השווי בסעיף 105יג(א) לפקודה אינה בגדר חזקה עובדתית
17 (אף לא ניתנת לסתירה) אלא נורמה משפטית נוקשה ומחייבת – ממנה אין לסטות, זולת מה
18 שנקבע במפורש בסעיף.
- 19
- 20 **35.** לחילופין, טוען המשיב, כי גם אם ייקבע כי הוראת סעיף 105יג אינה בגדר חזקה עובדתית –
21 הרי שאין עיגון לשוני בהוראה האמורה לעמדת המערער בדבר האפשרות לסטות הימנה
22 בדרך המוצעת על ידי המערער, ועל כן לא ניתן לסתור חזקה כאמור, המוכחשת על ידי
23 המשיב.
- 24
- 25 **דיון והכרעה:**
- 26
- 27 **התשתית הנורמטיבית הדרושה לענייננו והתכלית העומדת בבסיסה:**
- 28
- 29 **36.** הערעור דנן מתייחס לשומת המערער לשנת המס 2007, ביחס למניות שמועד רכישתן קדם
30 ליום 1.1.2006. בהתאם לכך, משטר המס הרלוונטי לצרכי הערעור דנן הינו משטר המס
31 שלאחר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132) התשס"ב – 2002 (להלן – **תיקון 132**),
32 אשר נכנס לתוקף ביום 1.1.2003, אשר הביא עימו תיקון משמעותי ומאסיבי בפקודת מס
33 הכנסה.
- 34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 37. בין היתר, תוקן במסגרת תיקון 132 לפקודה סעיף 101 לפקודה, העוסק ב"הפיכת מניות
2 פרטיות למניות נסחרות בבורסה", והתווסף גם חלק ה'3 לפקודה, אשר עסק ב"הכנסות
3 מיוחדות בשוק ההון" (להלן – **חלק ה'3 לפקודה**).
- 4
- 5 חלק ה'3 לפקודה היה בתוקף עד לביטולו במסגרת סעיף 36 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה
6 (מס' 147), התשס"ה – 2005 (להלן – **תיקון 147**). במסגרת תיקון 147 לפקודה תוקן גם
7 סעיף 101 לפקודה.
- 8
- 9 38. על אף ביטולו של החלק ה'3 לפקודה כאמור, נקבעה בסעיף 80(ט)(2) לתיקון 147 לפקודה
10 הוראת תחולה ומעבר לעניין תיקון סעיף 101 לפקודה וביטול חלק ה'3, לפיה:
11
- 12 **"המחיר המקורי ויום הרכישה של נייר ערך שיום רכישתו קדם ליום התחילה (1.1.2006)**
13 **ייקבעו כפי שהיו נקבעים אילו נמכר נייר הערך ביום האחרון של שנת המס 2005. הוראות**
14 **סעיף 91(ב) לפקודה לא יחולו לגבי נייר ערך כאמור.**" [ההדגשות אינן במקור – א.ו.]
- 15
- 16 39. משמע, לצורך קביעת המחיר המקורי ויום הרכישה של מניות המערער בחברת סידב, אשר
17 יום הרכישה שלהן קדם ליום 1.1.2006, יחולו הוראות הפקודה כפי שהיו טרם תיקון 147,
18 היינו – כפי נוסח ההוראות הרלבנטיות בפקודה לאחר תיקון 132.
19
- 20 נבחן כעת מהן הוראות החוק הרלבנטיות לעניינו של המערער כאן.
21
- 22 40. הוראת החוק הראשונה הרלבנטית לעניינו, היא הוראת סעיף 101 לפקודה שעניינה "הפיכת
23 מניות פרטיות למניות הנסחרות בבורסה", אשר נוסחה במועד הרלבנטי לערעור דנא היה:
24
- 25 **"(א) (1) רישום מניות של חברה בבורסה בישראל או רישום של מניות של חברה**
26 **תושבת ישראל בבורסה או בשוק מוסדר, מחוץ לישראל, ייחשב כמכירת**
27 **מניות החברה ביום הרישום, זולת אם בעל המניות ביקש שלא ייחשב כך**
28 **שעה שהגיש לראשונה לאחר הרישום דוח לפי סעיף 131.**
- 29 **(2) ביקש בעל המניות שרישומן של המניות לא ייחשב כמכירתן, כאמור**
30 **בפסקה (1), יחויב במס בעת מכירת המניות לראשונה ולא יחולו הוראות**
31 **סעיף 97(ב) או 105 יב.**
- 32 **(3) על אף האמור בפסקה (2), רשאי בעל המניות לחזור בו מהבקשה בשעת**
33 **מכירת המניות לראשונה ולשלם את המס שהיה מגיע בשל הרישום,**
34 **בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בסעיף 159א(א), החל במועד**

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 שבו היה עליו לשלם את המס כאמור בפסקה (1) אילולא ביקש כאמור,
2 בתוספת המס החל ביום רישומן לבורסה ועד ליום המכירה כקבוע
3 בסעיפים 91(א) או (ב) או 97(ב2) או 105יב, לפי העניין;
4 חויב בעל המניות במס כאמור בפסקאות (1) ו-(3), יראו את יום רישום
5 המניות למסחר בבורסה כיום רכישת המניות, ואת התמורה שנקבעה
6 לעניין אותן פסקאות כמחיר המקורי שלהן.

7
8 (ב) לעניין סעיף קטן (א) –

9
10 (1) "מניות" – לרבות זכויות למניה, ולמעט מניות או זכויות כאמור, שנרכשו
11 לאחר שהוצעו למכירה לציבור על פי תשקיף שבו צויין שהבורסה
12 הסכימה לרישום המניות למסחר בה;
13 (2) נמכרו המניות לאדם (להלן – המקבל) כשעל המכירה חל פטור ממס או
14 שהמכירה לא חויבה במס – לא יראו בכך מכירה; מכר אותן המקבל –
15 יראו בכך מכירה לראשונה;

16
17 41. הרקע והתכלית החקיקתית שהובילו לחקיקת סעיף 101 לפקודה, במסגרת החוק לתיקון
18 פקודת מס הכנסה (מס 21) התשל"ה – 1975 (להלן – תיקון 21), היה הפטור ממס רווח הון,
19 שהיה קיים במכירת מניות רשומות למסחר בבורסה בת"א עד לתיקון 21 לפקודה. פטור זה
20 מקורו היה תחילה בצו מס הכנסה (פטור ממס על ריווח הון ממכירת מניות) תשכ"ה –
21 1965, ש הוחלף לאחר מכן בצו מס הכנסה (פטור ממס על ריווח הון ממכירת מניות)
22 התשמ"א – 1981 (להלן – צו הפטור), ואשר על פי נוסחו יצר "פרצת מס". זאת, מאחר
23 והפטור על פי צו הפטור חל גם על רווח הון שנצבר טרם רישום מניות החברה למסחר
24 בבורסה, בתקופת היותה החברה – חברה פרטית, תוך מתן פטור לרווחי הון שחייבים היו
25 במס.

26
27 42. נא ראו לעניין זה דברי ההסבר לסעיף 17 להצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס'
28 21), התשל"ד – 1974, ה"ח 142, שם נאמר:

29
30 "בעלי מניות פרטיות בחברה שיש לה רווחים גדולים והצטבר לזכותם הון רב, אחת
31 מהדרכים שלהם להימנע מתשלום מס היא הפיכתן של המניות הפרטיות למניות נסחרות
32 בבורסה ומכירתן לאחר מכן – מכירה שהיא פטורה ממס; נמצא איפוא שלא שולם מס על
33 הרווחים הגדולים של החברה. מוצע לסתום פרצה זו ולקבוע שעצם הפיכת המניה למניה
34 הנסחרת בבורסה תיחשב כמכירתה ותהיה חייבת במס רווח הון."

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1
2 וראו גם עמ"ה 48/94 אריה לוינ' נ' פקיד שומה ת"א, מיסים 6/ (דצמבר 1996) ה-12 (להלן
3 – פס"ד לוינ'), בפסקה י' לפסק דינה של כבוד השופטת ברכה אופיר-תום:
4
5 **"הכל מסכימים כי סעיף חוק זה [סעיף 101 לפקודה – א.ו.] לא בא לעולם, אלא כדי לסתום**
6 **פרצות שניבעו בתחום מיסוי ניירות הערך, בעקבות הפטור אשר נקבע לגביהם בצו הפטור,**
7 **שקדם כרונולוגית לסעיף 101.**
8 **... זו זה, ואלה שבאו אחריו – כולל הצו נשוא דיוננו זה – יצרו פירצה שהעמידה פיתוי**
9 **בפני בעלי מניות של חברה פרטית לניצול הפטור, בעת מכירת מניותיהם אלה, על ידי**
10 **רישומן בבורסה והימנעות מתשלום המס שאמור היה לחול על הרווחים שנצברו מהם, עד**
11 **לרישום.**
12 **החזקה שקבע המחוקק בסעיף 101 רישא נועדה, איפוא, למנוע "כיבוס" הרווחים כאמור,**
13 **וזאת על ידי הפיכת רישומן בבורסה של המניות הפרטיות, למכירה רעיונית, וחיוב**
14 **הרווחים בגינה, במס."**
15
16 .43 הנה כי כן, חקיקתו של סעיף 101 לפקודה במסגרת תיקון 20 לפקודה נועדה לסתום את
17 הגולל על אותה "פרצת מס" שנוצרה, באמצעות יצירת הפיקציה כי הפיכת מניה בחברה
18 פרטית למניה הנסחרת בבורסה תיחשב כ"מכירה" של המניה, תוך חיוב במס רווח הון
19 בהתאם, בגין התקופה שעד לרישום המניה למסחר בבורסה. באופן זה, צו הפטור העניק את
20 הפטור ממס רק לרווח ההון שנצמח ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתקופת היותם
21 נסחרים בבורסה, בכפוף לתנאים הקבועים בצו הפטור.
22
23 .44 עוד ובנוסף רלבנטי לענייננו, כאמור, גם חלק ה'3 לפקודה, כנוסחו טרם ביטולו בתיקון 147
24 לפקודה. משהוסף חלק ה'3 לפקודה – בוטל במקביל סעיף 97(ג) לפקודה, אשר מכוחו נחקק
25 צו הפטור. חלק ה'3 לפקודה כלל במסגרתו גם את סעיף 105יג לפקודה, אשר קבע את
26 ההוראות לעניין חישובו של מס רווח הון במכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה ואופן
27 תשלומו – הן באשר ליום הרכישה והן באשר לקביעת המחיר המקורי. הוראה זו נועדה
28 למנוע מצב דברים בו יוטל מס על רווחי הון שמקורם בתקופה בה חל צו הפטור.
29
30 על כן, סעיף 105יג(א) לפקודה יצר חריג ל"יום הרכישה" ול"מחיר המקורי" כהגדרתם
31 בסעיף 88 לפקודה וקבע, ביחס למניות שנרשמו למסחר בבורסה בת"א ויום רכישתן היה
32 לפני המועד הקובע, קרי: 1.1.2003, את מנגנון ממוצע השווי לצורך חישוב מס רווח ההון,
33 כמחיר המקורי הבסיסי ואת המועד הקובע כיום הרכישה. וזו היתה לשונה של הוראת סעיף
34 105יג לפקודה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1
- 2 על אף הוראות סעיף 91(ב1), במכירת ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה
- 3 בישראל למעט איגרות חוב ומילווה מדינה, שהתקיימו לגביהם כל אלה, יחולו
- 4 הוראות סעיפים 91(א) או (ב) או 105(בא), לפי העניין, ויראו את המחיר המקורי
- 5 של נייר הערך כממוצע של ערכו בתום כל אחד משלושת ימי המסחר בבורסה
- 6 שקדמו למועד הקובע (בסעיף זה – ממוצע שוויו):
- 7 (1) הם אינם מניה כאמור בסעיף 101 או ניירות ערך הרשומים למסחר
- 8 בבורסה מחוץ לישראל;
- 9 (2) יום רכישתם היה לפני המועד הקובע;
- 10 (3) אילו נמכרו במועד הקובע היה רווח ההון במכירתם פטור ממס לפי סעיף
- 11 97(א) או (ג).
- 12
- 13 עם זאת, קבעה הוראת סעיף 105(ג) – "חריג לחריג" – במקרה שהמחיר המקורי המתואם
- 14 של המניות ביום 1.1.2003 היה גבוה יותר ממוצע השווי – איפשר המחוקק לקבוע כי המחיר
- 15 המקורי הבסיסי של המניות יהא המחיר המקורי המתואם, כאמור. אך יום הרכישה, על פי
- 16 ההוראה הנ"ל – נותר המועד הקובע:
- 17
- 18 על אף הוראות סעיף קטן (א), הוכיח המוכר כי המחיר המקורי המתואם של נייר
- 19 הערך במועד הקובע היה גבוה מממוצע שוויו, יראו את המחיר המקורי המתואם
- 20 במועד הקובע כמחיר המקורי, ויחולו הוראות אלה:
- 21 (1) הפסד הון שנוצר במכירת נייר ערך כאמור, יותר בקיזוז רק בגובה חלק
- 22 ההפסד השווה להפרש שבין ממוצע שוויו של נייר הערך לבין התמורה;
- 23 (2) עלתה התמורה על ממוצע שוויו של נייר הערך, יופחת מההפרש שבין
- 24 התמורה וממוצע השווי (בסעיף זה – הרווח) סכום השווה להפרש שבין
- 25 ממוצע שוויו של נייר הערך לבין המחיר המקורי, אך לא יותר מסכום
- 26 הרווח.
- 27 (3) נקבע מחירו המקורי המתואם של נייר הערך במועד הקובע כמחירו
- 28 המקורי, יראו את המועד הקובע כיום הרכישה.
- 29
- 30 הוראות אלו הוחלו גם על מניות של חברה תעשייתית מכוח הוראת סעיף 105(ג) לפקודה,
- 31 אשר זו לשונה:
- 32
- 33 הוראות סעיפים 105(ב) או 105(ג) (א) עד (ג) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על
- 34 ניירות ערך שמתקיים בהם אחד מאלה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 מניות של חברה תעשייתית, אשר בעת רישומן למסחר בבורסה או בשוק
2 מוסדר חלו עליהן הוראות סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה או הוראות לפי
3 סעיף 97(ג);
- 4 (2) ניירות ערך הרשומים למסחר הן בבורסה בישראל והן בבורסה או בשוק
5 מוסדר, מחוץ לישראל, אם אינם מניה כאמור בסעיף 101 ומתקיים בהם
6 האמור בסעיף קטן (א)(2) ו-(3). "
- 7
- 8 47. מאחר ועסקינן במקרה הנדון במכירת מניות של חברה תעשייתית, נפנה עתה להוראות חוק
9 עידוד התעשייה.
- 10
- 11 48. סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה כותרתו היא "פטור להפיכת מניות פרטיות למניות נסחרות
12 בבורסה" ובו נקבע:
13
- 14 "21א. (א) הוראות סעיף 101 לפקודה לא יחולו על רישומן בבורסה של מניות בחברה
15 תעשייתית אם בעת רישום המניות כאמור הוצעו לציבור מניות נוספות, לרבות
16 זכויות לרכישת מניות בתוך שנתיים מאותו מועד, שערכן הכולל הנקוב לפחות
17 שליש מערכן של המניות שנרשמו כאמור.
- 18 (ב) האמור בסעיף קטן (א) לא יחול אם מניות שנרשמו כאמור נמכרו בתוך חמש שנים
19 מיום שנרשמו; נמכרו המניות כאמור, יראו את בעל המניות, לענין סעיף 101(א)
20 לפקודה, כאילו ביקש כדין שרישום המניות לא ייחשב כמכירתן."
- 21
- 22 49. סעיף זה נחקק במסגרת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס'6), התשל"ח – 1978 (להלן
23 – תיקון 6 לחוק עידוד התעשייה), כאשר הרקע לחקיקתו נבע מן הרצון לעודד חברות
24 תעשייתיות להירשם למסחר בבורסה, בתקופה בה חלה ירידה ברווחיותן של חברות
25 תעשייתיות, אשר הגיעו עד אותה עת לאיזון רווחי באמצעות הטבות שהוענקו להן על ידי
26 חוק עידוד התעשייה בין השנים 1968 עד 1976. בשנת 1977 עקב ביטולן של ההטבות ניכרה
27 רתיעה מצד משקיעים חדשים להיכנס לתחום התעשייה והדבר השפיע על מדיניות
28 התעסוקה ועל מאזן התשלומים. סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה נועד לטפל במצב דברים
29 זה.
30
- 31 נא ראו לעניין זה דברי ההסבר להצעת החוק לתיקון 6 לחוק עידוד התעשייה, ה"ח תשל"ח
32 1335, י"ג באדר ב' תשל"ח 22.3.1978, שם נאמר, לאחר ציטוט הוראת סעיף 101 לפקודה:
33

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 "הסעיף האמור מתייחס למניות קיימות שנרשמו בבורסה, ותכליתו להגביל את הפטור
2 ממס רווחי הון לגבי רווחים שנצברו בחברה החל ממועד רישום המניות בבורסה. במגמה
3 לעודד גיוס הון מהציבור מוצע להסיר את ההגבלה אם ערך המניות שהוצע לציבור אינו
4 פחות מערך המניות הקיימות שנרשמו בבורסה, ובלבד שהמניות הקיימות שנרשמו לא
5 יימכרו לפני שיחלפו חמש שנים מרישומן כאמור, תקופה הדרושה כדי לצמצם את משקלו
6 של הרווח שנצבר בחברה לפני רישום המניות."

7
8 וראו גם דבריו של פרופ' יוסף גרוס בספרו, תכנון המס בניירות ערך ובהשקעות, הוצאת
9 המכון למחקר עסקים בישראל, אוניברסיטת תל אביב, התשמ"ד – 1984, בעמ' 245:

10
11 "עקב לחצם של תעשיינים ורצון האוצר לעודד הנפקות של חברות תעשייתיות, הוחלט
12 בשנת 1977 ל"נטרל" את הוראת סעיף 101 לגבי חברות תעשייתיות. כתוצאה מכך הוסף
13 סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה.. סעיף זה פוטר מתחולת הוראות סעיף 101 מקום
14 שנתקיימו התנאים הבאים:

15 (1) חברה תעשייתית

16 (2) כמות המניות המוצעת לציבור תהיה שליש הכמות ערב ההנפקה..

17 (3) הבעלים יתמידו להחזיק במניות תקופה של 5 שנים. "

18
19 וכן נא ראו גם האמור בחוזר מ"ה 2/95 מיום 27.2.1995 שעניינו "ביטול סעיף 21א לחוק
20 לעידוד התעשייה (מסים)", מיסים ט/2 ג-1, שם נאמר:

21
22 "כאמור, סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה (מסים) קבע סייג לתחולת סעיף 101 לפקודה כך
23 שרישום למסחר בבורסה של מניות בחברה תעשייתית, כמשמעותה באותו חוק, לא
24 ייחשב כמכירתן. כתוצאה מכך, אותן מניות יכולות היו להימכר כמניות נסחרות בפטור
25 ממס על רווח ההון שנצבר בתקופה שלפני הרישום למסחר ובתקופה שלאחר מכן.
26 התנאים העיקריים להחלת סעיף 21א היו:

27 א. רישום המניות היה מלווה בהנפקה לציבור של 25% לפחות מכלל המניות לאחר
28 ההקצאה;

29 ב. המניות המקוריות אשר נרשמו למסחר לא נמכרו במשך 5 שנים ממועד הרישום. "

30
31 יצוין, כי סעיף 21א הנ"ל בוטל ביום 7.11.1994, במסגרת תיקון מס' 12 לחוק עידוד
32 התעשייה, עקב ניצולו לרעה כמכשיר לתכנוני מס. חברות רבות יצאו לבורסה במבנה של
33 "אשכול חברות" אשר בראשו עמדה חברה תעשייתית קטנה, כשבמרבית המקרים הקשר
34 בין פעילותה העסקית העיקרית של קבוצת החברות באשכול לבין פעילות תעשייתית - אשר

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 ביחס אליה ולצורך עידודה ניתנה על ידי המחוקק ההטבה שבסעיף 21א לחוק עידוד
2 התעשייה - היה כמעט אפסי.
3
4 במתכונת זו, נרשמו למסחר בבורסה חברות רבות, שלא היתה להן כמעט כל פעילות
5 תעשייתית, מתוך מטרה "לכבס" את רווחי ההון שלהן בתקופת היותן פרטיות ולהפכו
6 לפטור.
7
8 52. עם זאת, נקבע כי ביטולו של סעיף 21א אינו מוחלט, וכי הוראותיו ימשיכו לחול לגבי מניות
9 של חברה תעשייתית, אשר הבקשה להתיר פרסום תשקיף בשלהן הוגשה כדין לפני 7.11.94,
10 ובלבד שהמניות נרשמו למסחר בבורסה לא יאוחר מיום 31.12.95.
11
12 53. בערעור שבפני, אין מחלוקת בין הצדדים, כאמור, כי על מניות חברת סידב חלה הוראת
13 סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה, מאחר ותשקיף חברת סידב פורסם ומניות החברה נרשמו
14 למסחר בבורסה במאי 1994.
15
16 54. עוד יש להפנות לסעיף 3 לצו הפטור, אשר כותרתו "פטור להפיכת זכויות פרטיות בחברה
17 תעשייתית לנסחרות", ובה נקבע:
18
19 **"ריווח הון ממכירה ראשונה לאחר רישומה בבורסה בישראל של זכות בחברה תעשייתית**
20 **פטור ממש אם נתקיימו התנאים המזכים בפטור על פי סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה**
21 **(מסים). תשכ"ט – 1969."**
22
23 דהיינו, ביחס לחברה תעשייתית חל הפטור ממש על רווח הון ממכירה ראשונה של מניות
24 נסחרות של חברה כאמור, ככל שהתקיימו ביחס לאותה חברה התנאים הקבועים בסעיף
25 21א' לחוק עידוד התעשייה.
26
27 55. אם נסכם אפוא את מצב הדברים המשפטי ביחס למכירה ראשונה של מניות נסחרות
28 בבורסה בישראל, נכון למשטר המס שלפי תיקון 132 לפקודה, באבחנה בין חברה רגילה
29 לבין חברה תעשייתית, הרי שהמצב היה כדלקמן:
30
31 א. בעל מניות בחברה פרטית רגילה, אשר מניותיה נרשמו למסחר בבורסה בישראל,
32 נחשב כאילו ביצע "מכירה" של מניותיו אלו במועד הרישום של המניות למסחר
33 בבורסה. "מכירה" זו הניבה חבות בתשלום מס רווח הון בגין רווח ההון שמיום

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 הרכישה של המניות ועד למועד הרישום בבורסה – קרי: בגין התקופה שמניות
2 החברה היו פרטיות.
3
4 בעל מניות שכזה, רשאי היה לבחור באחת משתי דרכים:
5 א.1. הראשונה – לפי סעיף 101(א) לפקודה – לבקש במסגרת הדו"ח השנתי
6 הראשון שהוגש על ידו לאחר ההנפקה, שרישום המניות למסחר לא ייחשב
7 כ"מכירה" לפי סעיף 101(א) לפקודה, ולא לשלם את מס רווח ההון
8 במועד הרישום למסחר בבורסה.
9 שאז, לכשימכור לראשונה את מניותיו הנסחרות בבורסה – לא יהיה זכאי
10 במכירה ראשונה לפטור ממס רווח הון על פי צו הפטור (ראו התנאי הנקוב
11 בסעיף 2(ב) לצו הפטור). באופן זה, נראה כי נוצר "איזון" בין אי תשלום
12 המס על רווח ההון (שאינו פטור) בתקופת היות החברה פרטית לבין אי
13 קבלת הפטור ממס על רווח ההון ממכירה ראשונה, בתקופת היות המניות
14 נסחרות בבורסה, לפי צו הפטור.
15
16 ככל שמכירתן הראשונה של מניות כאמור הינה לאחר תיקון 132 לפקודה
17 (אך לא חל תיקון 147 לפקודה) לא יחול סעיף 105 לפקודה, שכן לא
18 מתקיים התנאי שבסעיף 105(א) לפקודה (רווח ההון במכירתם, אילו
19 נמכרו במועד הקובע, לא היה פטור, מאחר ולא שולם מס רווח ההון בעת
20 הרישום למסחר).
21
22 א.2. הדרך השנייה, לפי סעיף 101(א) לפקודה, מאפשרת לבעל המניות לחזור
23 בו מבקשתו הנ"ל, ולשלם את מס רווח ההון שהיה מגיע ממנו בשל
24 "המכירה" בעת רישום המניות למסחר, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה
25 ממועד התשלום שהיה עליו לשלם את המס ועד יום המכירה. במצב זה,
26 בעל המניות זכאי לפטור ממס על המכירה הראשונה של המניות לאחר
27 הרישום, לפי צו הפטור. בנוסף, החיוב במס שחל על בעל מניות שכזה,
28 ששילם מס רווח הון במועד רישום המניות למסחר בבורסה, יצר לו יום
29 רכישה (יום הרישום למסחר) ומחיר מקורי (מחיר המניה ביום המסחר
30 הראשון).
31
32 ככל שמכירתן הראשונה של מניות כאמור הינה לאחר תיקון 132 לפקודה
33 (אך לא חל תיקון 147 לפקודה) תחול הוראת סעיף 105 לפקודה, שאז
34 המחיר המקורי יהיה או ממוצע השווי, או המחיר המקורי המתואם (מחיר

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 המניה ביום המסחר הראשון מתואם למועד הקובע) – לפי הגבוה ביניהם,
2 ויום הרכישה יהיה המועד הקובע.

3
4 ב. בעל מניות בחברה תעשייתית, אשר מניותיה נרשמו למסחר בבורסה לפני
5 31.12.1995, חל על מניותיו סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה, ועל כן אינו חייב
6 בתשלום מס רווח הון בגין התקופה שבה היתה החברה פרטית - לא במועד רישום
7 המניות למסחר בבורסה או בכל מועד אחר, ובכפוף לאחזקתו במניות לפחות חמש
8 שנים ממועד הרישום למסחר בבורסה – פטור הוא ממס רווח הון גם על הרווח
9 שנצמח ממכירת המניות בתקופת היותן נסחרות, לפי סעיף 3 לצו הפטור.

10
11 ככל שבעל מניות בחברה תעשייתית נסחרת ימכור את המניות לפני חלוף 5 שנים
12 ממועד הרישום למסחר בבורסה, אזי לא תחול עליו הוראת סעיף 21א לחוק עידוד
13 התעשייה, בן יחול עליו סעיף 101 לפקודה ודינו יהא כדינו של בעל מניות בחברה
14 שאינה תעשייתית אשר ביקש שרישום המניות לא ייחשב כמכירתן.

15
16 ככל שמכירתן הראשונה של מניות חברה תעשייתית, שחל עליהן סעיף 21א לחוק
17 עידוד התעשייה, היא לאחר תיקון 132 לפקודה (אך לפני תיקון 147 לפקודה), יחולו
18 הוראות סעיף 105יג(א) – (ג) לפקודה (מכוח הוראת סעיף 105יג(ה) לפקודה),
19 וחישוב רווח ההון יעשה לפי ממוצע השווי ויום רכישה במועד הקובע, או לפי
20 המחיר המקורי המתואם ככל שהוכח על ידי בעל המניות כי הוא גבוה יותר ממוצע
21 השווי.

22
23 השאלה העולה בערעור זה היא, אפוא, מהו אותו "מחיר מקורי מתואם" והאם צודק
24 המערער בטענתו כי מחיר זה הוא שווי המניות במועד רישומן למסחר בבורסה.

פרשנות דיני המס:

25
26
27
28 56. ההלכה המנחה בעניין כללי הפרשנות בדיני המס נקבעה על ידי כב' הנשיא ברק בע"א
29 165/82 קיבוץ חצור נ' פ"ש רחובות, פ"ד לט(2) 70, לפיה:

30
31 "כיצד תיקבע המשמעות "הנכונה" של דיבור בחוק? נקודת המוצא היא הלשון שנקט
32 המחוקק. אין לך משמעות "נכונה" של דיבור, אם אין לה עיגון לשוני ולו מינימאלי בתורת
33 הלשון. חייבת להיות נקודת אחיזה ארכימדית לפירוש הנכון בלשון החוק (ראה ב"ש
34 67/84), אלא אם כן כל משמעות המעוגנת בלשון מביאה לאבסורד. בהעדר "אבסורד"

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 חייבת המשמעות ה"נכונה" להיות אחת מהאפשרויות המעוגנות בלשונה של ההוראה.
2 הלשון היא איפוא נקודת המוצא. אך היא אינה נקודת הסיום. לעולם יש לפתוח בלשון
3 החוק, אך לעולם אין לסיים בה. מבין האפשרויות השונות שהלשון פותחת יש לבחור
4 באחת ויחידה כאפשרות "נכונה". בחירה זו נעשית על פי מטרת ההוראה ועל פי תכליתה.
5 "הוראת חוק אינה חסרת כיוון או מטרה. הנורמה החקוקה היא נורמה תכליתית" (בג"צ
6 47/83 בעמ' 175); "החוק הוא יצירה נורמטיבית, הבאה להגשים תכלית חברתית. והוא
7 ביטוי למדיניות. על הפרשן לחשוף, מבין קשת האפשרויות הלשוניות, אותה משמעות
8 אשר תגשים את מטרת החוק" (ד"נ 40/80, בעמ' 715); "החוק הוא מכשיר לשם ביצועה
9 של מטרה תחיקתית, ולכן הוא צריך פרשנות לפי המטרה הגלומה בו" (השופט זוסמן
10 בע"א 481/73, בעמ' 516). על תכלית החוק ניתן ללמוד, כמובן, מלשון החוק עצמו. זהו
11 מקור ראשון אך לא יחיד. על תכלית החקיקה יש ללמוד ממקומה של ההוראה בחוק,
12 ממבנהו הכללי של החוק וממקומו במערך החקיקה הכללי, אך מעבר לכך, ניתן ללמוד על
13 מטרת החקיקה ממקורות שמחוץ לחקיקה עצמה, כגון מהמצב המשפטי שהתקיים בטרם
14 הוחק החוק ומהתקלה שהוא בא למנוע. מקור חשוב ללימוד בדבר מטרת החקיקה הוא
15 ההיסטוריה החקיקתית והפרלמנטרית. אכן, על מטרת החוק ניתן ללמוד מכל מקור אמין
16 (ראה בג"צ 47/83).

17 ...
18 אין להם לחוקי המסים כללי פרשנות משלהם. כמו כל חוק אחר, גם לעניין חוק מס נקודת
19 המוצא היא לשון החוק, והשאלה היא, אם לאפשרויות השונות יש עיגון, ולו מינימאלי,
20 בלשון ההוראה. מבין האפשרויות הלשוניות השונות יש לבחור אותה אפשרות, המגשימה
21 את מטרתה של חקיקת המס. לעתים מטרת החקיקה היא הטלת מס, ולעתים מטרתה
22 היא פטור ממס. בזו כבזו על הפרשן ליתן אותו פירוש, המביא להגשמת תכלית החקיקה.
23 אין עליו לפרש את החוק לטובת הנישום, כשם שאין עליו לפרשו לרעתו. טובתו של נישום
24 אחד היא לעתים רעתו של נישום אחר. אין עליו לפרש את החוק באופן דווקני, כשם שאין
25 עליו לפרשו באופן ליבראלי".

27 וראו גם לעניין גישת הפרשנות התכליתית השלטת בפסיקה את ע"א 4271/00 מ.ל. השקעות .57
28 ופיתוח בע"מ נ' מנהל מס שבח, מיסים יז(2) ה-61;
29 דנ"א 3639/99 פ"ש נ' אינטר-בילדינג חברה לבניין בע"מ מיסים יג(6) ה-67;
30 ע"א 4030/03 מפעלי גרנות – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ נ' פשמ"ג, מיסים
31 כא(6) ה-74; ועוד רבים אחרים.

32
33 אם כן, לא לשון החוק לבדה היא זו שתכריע את פרשנותה של הוראת חוק, גם אם היא .58
34 נקודת המוצא לפרשנות. יש לעמוד על התכלית החקיקתית שבבסיס הוראת החוק, אשר

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 הובילה לחקיקתה בלשון שבה נחקקה, כאשר לאורה של אותה תכלית ולשם הגשמתה
2 תבוצע מלאכת הפרשנות.

יום הרכישה של מניות חברה תעשייתית:

3
4
5
6 59. כאמור, טענת המערער היא כי בחישוב רווח ההון החל על מכירת המניות נשוא ערעור זה
7 לא חלה עליו הוראת סעיף 105(א) לפקודה, אלא החלופה שהוראת סעיף 105(ב) לפקודה.
8 טענתו זו נסמכת על דרך פרשנותו את הוראת סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה.

9
10 עוד ובנוסף, טוען המערער, כי לצורך חישוב רווח ההון שנוצר לו ממכירת מניות סידב, יש
11 לראות את יום הרכישה האמור בסעיף 105(ב) לפקודה כמועד ההנפקה בבורסה של מניות
12 סידב.

13 טענה זו, הנוגעת ליום הרכישה, מעלה המערער על מנת לתמוך בגישתו כי יום זה הוא גם
14 הגוזר את מחירן המקורי המתואם של המניות.

15
16 60. דא עקא, כי טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם הלשון המפורשת הקבועה בסעיף 105(ג)
17 לפקודה.

18
19 אמנם, בסעיף 88 לפקודה (על פיו יש לפרש מונחים בחלק ה' לפקודה, בהעדר הוראה
20 ספציפית אחרת) מוגדר המונח "יום רכישה" כ"היום שבו, בדרך כלשהי, הגיע הנכס לידי
21 הנישום או הנישום נעשה זכאי לו, לפי המוקדם".

22
23 61. אלא, שכאמור הוראת סעיף 105(א) לפקודה קובעת חריג להגדרת "יום רכישה" שבסעיף
24 88 הנ"ל, ולפיו "יום הרכישה" הוא המועד הקובע. יש לתת את הדעת לכך, כי יום רכישה זה
25 נקבע בין אם המחיר המקורי נקבע לפי "ממוצע השווי" ובין לפי המחיר המקורי המתואם.
26 משמע כי אף אם אניח, כגישת המערער, כי חל בעניינו החריג לחריג, בדבר "המחיר המקורי
27 המתואם" שבסעיף 105(ב) לפקודה, בכל מקרה אין בכך כדי לשנות את "יום הרכישה"
28 שהנו המועד הקובע.

29
30 62. לא מצאתי בטיעוני המערער הסבר של ממש מדוע דווקא לגבי מניות של חברה תעשייתית
31 יקבע "יום רכישה" שונה מזה שנקבע לגבי כל מניה בחברה אחרת, זולת ניסיונו "להצמיד"
32 למועד זה את מחירן של המניות.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

63. ראו לעניין זה גם את תקנה 3(א) לתקנות מס הכנסה (חישוב רווח הון במכירת נייר ערך הנסחר בבורסה, מילווה מדינה או יחידה בקרן נאמנות), התשס"ג – 2002 (להלן – **תקנות חישוב רווח הון**), העוסקת ב"קביעת יום הרכישה":

"יראו את המועד הקובע כיום הרכישה, במכירת נייר ערך אשר יום רכישתו לפני המועד הקובע מחירו המקורי נקבע כאמור בסעיף 105יג(א) לפקודה, בסעיף 90(י)2(2) לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132), התשס"ב – 2002, או כאמור בתקנה 2(ג)."

לא למותר לציין, כי ביחס לקביעת יום הרכישה של ניירות ערך שחלה עליהן הוראת סעיף 101 לפקודה, נקבע בתקנה 3(ב) לתקנות חישוב רווח הון כי:

"הוראות תקנת משנה (א) לא יחולו על נייר ערך שחלות במכירתו הוראות סעיף 101 לפקודה, ובעל המניות לא ביקש לגביו, במועד רישומו למסחר בבורסה שלא יראו ברישום מכירה, או שביקש כאמור וחזר בו מבקשתו במועד המכירה."

קביעת המחיר המקורי של מניות חברה תעשייתית:

64. האם, אמנם, כפי עמדת המערער, יש לקבוע כי המחיר המקורי לצורך חישוב רווח ההון שנצמח לו ממכירת מניות סידב, הינו "המחיר המקורי המתואם" (ולא ממוצע השווי), והאם המחיר המקורי המתואם הוא מחיר מנית סידב ביום המסחר הראשון בבורסה מתואם למועד הקובע?

בנקודה זו אציין, כי אין מחלוקת בין הצדדים כי המחיר המקורי לפי הוראת סעיף 105יג ייקבע לפי הגבוה בין החלופות של ממוצע השווי והמחיר המקורי המתואם.

65. נטל הראיה מונח על כתפי המערער להוכיח כי "המחיר המקורי המתואם" של מניות סידב במועד הקובע הינו גבוה ממוצע השווי – כך על פי רישת סעיף 105יג(ב).

מהו, אם כן, "המחיר המקורי המתואם"?

66. בסעיף 88 לפקודה מצויה הגדרה של "מחיר מקורי":

"מחיר מקורי" –

(1) **בנכס שנקנה – סכום שהוציא הנישום לרכישתו של אותו נכס;**

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

71. הוצאת הסכום לרכישת הנכס, לשם יצירת "מחיר מקורי" יכולה להיות באחת משתי דרכים: או בתשלום בפועל בגין הנכס הנרכש כאשר קיים אירוע מס כלכלי ממשי, מכירה ממשית, של נכס לנישום הרוכש; או, במקרה של "מכירה רעיונית", דוגמת מצב הדברים שלפי סעיף 101 לפקודה – הוצאת הסכום מגולמת בתשלום מס רווח ההון, המשקף עסקת "מכירה" בשווי מסוים. כלומר: גם כשקיימת פיקציה של "מכירה", נחשב הנישום כמי שהוציא סכום לתשלום בעד הנכס ה"נמכר", מקום בו משולם מס על פי שווי הנכס במועד ה"מכירה".
72. לעמדתני, עקרון יסוד הוא בדיני המס, כי מקום בו הנישום לא הוציא סכום כסף לרכישת הנכס ואף לא חויב בתשלום מס בגין אותו נכס – בין אם מחמת שניתן לו פטור או אי חויב בתשלום מס בגין אירוע המס, ובין אם מחמת שאירוע המס לא הוחל עליו – לא נוצר לו "מחיר מקורי", אלא אם נקבעה איזו הוראה מפורשת וחד משמעית אחרת. זו היא, למשל, הוראת סעיף 105(א) לפקודה, הקובעת מחיר מקורי רעיוני בדמות "ממוצע השווי", על מנת שלא ישולם מס בשל עליית ערך המניות בתקופה שבה הן היו פטורות ממס - הוראה שהמערער מבקש שלא להחיל בענייניו.
73. כאמור, עקרון יסוד זה אינו תלוי בשאלה האם הסכום לא הוצא, או המס לא שולם, בשל "פטור", בשל "אי חויב" במס או בשל "אי תחולה" של הוראת חויב במס. ואמנם, בחקיקת המס קיימות דוגמאות רבות למצבים שבהם לא קיימת עסקת "מכירה" במובן המשפטי, ולפיכך עסקאות אלו אינן נחשבות כ"אירוע מס" במובנו הרגיל. עם זאת, מחמת שמדובר באירוע בעל משמעות כלכלית, או לפחות מיסויית, מרחיב המחוקק את הגדרת ה"מכירה" וכולל בה אף מכירה רעיונית מסוג זה. תשלום המס בנסיבות אלה יוצר "מחיר מקורי" חדש.
- דוגמאות לחקיקת מס מסוג זה הן, למשל, ההוראות הנוגעות ל"שינוי יעוד" מנכס המהווה "מלאי עסקי" לנכס הנחשב כ"נכס קבוע" (סעיף 85 לפקודה) או מנכס קבוע למלאי עסקי (סעיף 100 לפקודה; סעיף 5(ב) לחוק מיסוי מקרקעין). אף הוראת סעיף 101 לפקודה שייכת למשפחת ההוראות מסוג זה.
74. מנגד, בחקיקת המס מצויות דוגמאות רבות למצבים בהם קיימת עסקת "מכירה" במובן המשפטי ולפיכך יש בה משום "אירוע מס" מהבחינה הפורמלית, אך היא אינה בעלת תוכן כלכלי או תוכן מיסויי ממשי, ועל כן המחוקק מצא לנכון ליתן פטור או לא לחייב במס. אלא שבצד פטור זה נקבע מנגנון חקיקתי לצורך שמירה על "הרצף המיסויי". מנגנון זה הוא,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 בדרך כלל, מנגנון של "כניסת הנעבר בנעלי המעביר", באופן שבמועד מכירת הנכס על ידי
2 הנעבר יחויב הוא במס כאילו היה המעביר המוכר.
3
- 4 75. דוגמאות לחקיקת מס מסוג זה הן, למשל, הוראות המעניקות פטור ממס בהעברת נכס
5 מיחיד לחברה בבעלותו (סעיף 104 לפקודה, סעיף 70 לחוק מיסוי מקרקעין) או בהעברת נכס
6 במתנה לקרוב (סעיף 97(א)(5) לפקודה). בכל הוראות אלו נקבע מנגנון ולפיו מוכר הנכס
7 "נכנס לנעלי המעביר" על מנת לשמור על עקרון "רצף המס".
8
- 9 ראו לעניין זה מאמרו של ש. בורנשטיין, **העקרון בדבר "רצף-מיסוי-תקופות-השבח" בחוק**
10 **מס שבח מקרקעין**, מיסים ב/6 (נובמבר 1988) א-69.
11
- 12 עינינו הרואות כי גם כאשר בהוראת "פטור" עסקינן, נשמר הכלל, לפיו לא נוצר לנעבר
13 "מחיר מקורי" חדש, ובדין לא נוצר, שהרי במועד "האירוע" לא שולם מס.
14
- 15 76. על בסיס אותו רציונל, קבע המחוקק גם בסעיף 101(א)(3) לפקודה, כי רק בעל מניות שחזר
16 בו מבקשתו שרישום המניות למסחר בבורסה לא ייחשב כמכירתן, וזאת בשעת מכירת
17 המניות לראשונה, ושילם את המס שהיה מגיע בשל הרישום בתוספת הפרשי הצמדה וריבית
18 בחוק, לגביו "יראו את יום רישום המניות למסחר בבורסה כיום רכישת המניות, ואת
19 התמורה שנקבעה לעניין אותן פסקאות כמחיר המקורי שלהן."
20
- 21 כלומר: בעל מניות כאמור שבחר לשנות בחירתו הראשונית ולשלם את המס בעד "המכירה"
22 הרעיונית במועד הרישום למסחר בבורסה – זכאי לקבל יום רכישה ומחיר מקורי בהתאם.
23
- 24 77. ולענייננו: בעלי מניות בחברות תעשייתיות, דוגמת המערער, רצה המחוקק לעודד לרשום
25 את מניות החברה למסחר בבורסה בשל הסיבות שפורטו לעיל. לצורך זה קבע המחוקק כי
26 בעלי מניות כאלו, שחל על מניותיהם סעיף 21 לחוק עידוד התעשייה – לא ישלמו מס רווח
27 הון במועד הרישום. בין אם בשל פטור ובין אם בשל אי חבות בתשלום מס – בעלי מניות
28 אלו לא ישלמו מס במועד רישום המניות למסחר, וככל שהחזיקו במניות למעלה מחמש
29 שנים ממועד ההנפקה, כמו המערער – **לא נדרשו כלל בתשלום מס בגין רווח הון המיוחס**
30 **לתקופה שבה החברה היתה פרטית.**
31
- 32 78. **משלא שולם מס** במועד העסקה הרעיונית בעת רישום מניות חברת סידב למסחר בבורסה –
33 ואין כל רבותא בעיניי אם אי תשלום המס נובע מפטור ממס או מאי חבות בתשלום מס –
34 **לא נוצר למערער "מחיר מקורי" במועד ההנפקה.**

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1
- 2 79. לפיכך, אין לקבל את טענת המערער לפיה נוצר לו "מחיר מקורי" במועד רישום מניות סידב
- 3 למסחר בבורסה. גם אם נניח כי קיים אירוע מס במועד רישום מניות חברת סידב לבורסה,
- 4 הרי שבנסיבותיו של אותו "אירוע מס" רעיוני - המערער הינו גם המעביר וגם הנעבר. משלא
- 5 שולם דבר על ידי המערער במועד "אירוע המס" – לא בכובעו כמעביר ולא בכובעו כנעבר –
- 6 לא נוצר מחיר מקורי חדש למערער, והמחיר המקורי נותר המחיר ששילם המערער עבור
- 7 המניות במועד ההקצאה.
- 8
- 9 80. על כן, לצורך חישוב רווח ההון של המערער בערעור דנא - המחיר המקורי של המערער,
- 10 לצורך בחינת החלופה שבסעיף 105(ג) לפקודה, הינו יום הקצאת המניות לידי תמורת
- 11 תשלום ערכן הנקוב.
- 12 מאחר ומחיר מקורי זה הינו נמוך מממוצע השווי, אזי אין תחולה לחלופת המחיר המקורי
- 13 המתואם שבסעיף 105(ג) לפקודה, וחל המחיר המקורי של ממוצע השווי הקבוע בסעיף
- 14 105(א) לפקודה, כפי עמדת המשיב.
- 15
- 16 81. למעלה מן הצורך, אציין כי לא מצאתי לנכון לקבל גם את פרשנותו של המערער את הוראת
- 17 סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה כהוראה היוצרת אירוע מס פטור ממס.
- 18
- 19 לשונה של הוראת סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה מתייחסת לאי תחולה של סעיף 101
- 20 לפקודה על רישום למסחר בבורסה של מניות חברה תעשייתית, בכפוף לקיום התנאים
- 21 הקבועים בסעיף 21א הנ"ל.
- 22
- 23 82. לשון סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה ברורה ומפורשת ומדברת על אי החלה של הפיקציה -
- 24 המכירה הרעיונית - שבסעיף 101 לפקודה, על בעלי מניות בחברה תעשייתית שהחזיקו
- 25 במניות החברה לאחר רישומן למסחר למעלה מחמש שנים. בעלי מניות כאמור, על פי סעיף
- 26 21א הנ"ל כלל לא באים בגדרו ובשערי של סעיף 101 לפקודה.
- 27
- 28 83. אדגיש, כי פרשנות זו של סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה אינה נשענת רק על לשון הסעיף,
- 29 אלא מתבססת היא גם על תכלית חקיקתו – קרי: על רצון המחוקק לעודד רישום למסחר
- 30 בבורסה של חברות תעשייתיות, על ידי מתן ההטבה לבעלי המניות של אי חבות בתשלום
- 31 מס בגין רווח ההון בתקופה שבה היתה החברה פרטית.
- 32
- 33 84. ההפניה שהפנה המערער לדבריה של נציבת מס הכנסה ד'אז, גב' טלי ירון-אלדר בפרוטוקול
- 34 הדיון בוועדת הכספים של הכנסת מיום 16.7.2002 בעניין הצעת החוק לתיקון 132 לפקודה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 אשר צורפו כנספח 2 לסיכומי המערער – מובילה, לעמדתו, למסקנה שונה מזו שטוען לה
2 המערער.

3
4 גב' ירון אלדר מציינת מפורשות בפרוטוקול הדיון הנ"ל (עמ' 4) כי:
5 **"קביעת המחיר המקורי של נייר הערך הנמכר יהיה הגבוה מבין השניים. המחיר ביום**
6 **הקובע זה ה- 1 בינואר 2003 או מחיר הרכישה, אם יוכח שהוא גבוה יותר. כלומר, תמיד**
7 **ניתן לאותו בעל נייר ערך ליהנות מזה שהוא רכש במחיר גבוה יותר, אם היה מחיר גבוה**
8 **יותר, ולא נכריח אותו לקחת את המחיר ב- 1 בינואר 2003. בעיקרון מחיר הבסיס הוא זה**
9 **שהיה ב-1 בינואר 2003."**

10
11 יש ליתן את הדעת גם לנוסח של סעיף 105יג כפי שמופיע במסגרת פרוטוקול הדיון בועדת
12 הכספים בכנסת הנ"ל (עמ' 16) לפיו – **"אולם אם הוכיח המוכר כי המחיר המקורי של נייר**
13 **הערך ביום רכישתו כשהוא מתואם מיום הרכישה ועד ליום הקובע... היה גבוה מממוצע**
14 **שוויו, יראו את המחיר המקורי ליום הקובע כמחיר המקורי המתואם..."**

15
16 זאת ועוד, בעמוד 18 לפרוטוקול הדיון בועדת הכספים של הכנסת הנ"ל ישנה הבהרה על ידי
17 גב' ירון-אלדר בדבר הוספת ס"ק(ד) לסעיף 105יג (אשר בסופו של דבר נחקק כסעיף
18 105יג(ה) (לפקודה) – לגבי מתן ההתייחסות המיוחדת לבעלי מניות בחברה תעשייתית.

19
20 קבלת עמדת המערער תוביל לתוצאה של מתן הטבה מעבר למה שהתכוון המחוקק ליתן .85
21 בידיו של בעל מניות דוגמת המערער. כוונת המחוקק היתה שלא לחייב בתשלום מס את
22 המערער בגין רווח ההון בתקופה שהחברה היתה פרטית. המחוקק לא התכוון לתת למערער
23 את האפשרות לנהוג כאילו סעיף 101 חל עליו, ולאפשר לו לייצר מחיר מקורי, כאשר לא
24 שולם על ידו דבר במועד הרישום למסחר בבורסה.

25
26 עיון בכל המקורות אליהם הפנה המערער בסיכומיו, בהם נעשה שימוש במונח "פטור"
27 בהקשר של סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה, מעלה כי השימוש במינוח זה נעשה שלא
28 בהתייחס לסוגיה של קביעת "מחיר מקורי" ויום רכישה". על כן, לטעמי, אין ללמוד מן
29 השימוש במינוח זה של "פטור" כמעיד על הפרשנות הנכונה של סעיף 21א לחוק עידוד
30 התעשייה לצורך הכרעה בסוגיה המשפטית הראשונה נשוא הערעור כאן או ככזה היוצר
31 "השתק שיפוטי" כלפי המשיב.

32
33 למעשה, המערער מבקש "ליהנות מכל העולמות", דהיינו – גם שלא לשלם מס בגין עליית .87
34 הערך בתקופה שבה החברה הייתה פרטית ועד לרישומה למסחר בבורסה, וגם ליצור לעצמו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 מחיר מקורי חדש במועד הרישום. אי תשלום המס בשל התקופה הראשונה אכן מעוגן היטב
2 בדן. בקשתו שיראו ברישום זה כיוצר לעצמו מחיר מקורי חדש, אין לה בסיס בדין.
3
- 4 .88 בחנתי את טענת המערער, לפיה ככל שייקבע כי מחירן של המניות בחברה התעשייתית
5 במועד הרישום בבורסה אינו בגדר "מחיר מקורי מתואם" לצורך סעיף 105(ג), הרי
6 שהתוצאה היא, כביכול, כי הוראת סעיף 105(ה) לפקודה, הקובעת כי יש להחיל את
7 הוראות סעיף 105ג על מניות חברה תעשייתית "בשינויים המחויבים" - היא בבחינת אות
8 מתה. המערער מעורר תהייה - מה הם אותם "שינויים מחויבים", אם בסופו של דבר דינן
9 של מניות אלו הוא כדינן של מניות בחברה "רגילה" שנרשמה למסחר בבורסה?
10
- 11 .89 על כך יש להשיב בכמה אופנים. ראשית, לא ניתן לקבוע תוצאת מס, החורגת לטעמי
12 מעקרון היסוד בדיני המס, על בסיס האמור בסעיף כי יש לנקוט "בשינויים המחויבים".
13 שנית, בנקל ניתן להעלות על הדעת מקרים, שבהם יישום הוראת סעיף 105ג לגבי מניות
14 חברה תעשייתית יהא שונה מיישומה לגבי מניות חברה "רגילה".
15
- 16 כך למשל, בעל מניות בחברה "רגילה" יוכל בעת המכירה הראשונה לבקש, בהתאם לסעיף
17 101 לפקודה, לשלם את המס לפי שווי המניות בעת הרישום למסחר בבורסה, ואזי לא
18 לשלם מס בשל עליית ערכן מיום הרישום ועד למועד הקובע. אפשרות זו אינה עומדת לבעל
19 מניות בחברה תעשייתית. רק במקרה בו המחיר המקורי של המניות במועד רכישתן גבוה
20 יותר מ"ממוצע השווי", יקבע הריווח לפי מחיר זה. אמת, כי לא בהכרח, ולא בכל מקרה
21 ומקרה, "שינויים מחויבים" אלה משמעם הוא כי תוצאת המס של בעל מניות בחברה
22 תעשייתית תהא בסופו של דבר טובה לו יותר מזו שתהא לבעל מניות בחברה רגילה, אלא
23 שברי כי "שינויים מחויבים" אין פירושם שינויים לטובה או שינויים לרעה דווקא, כאשר
24 הכל תלוי בנסיבות המקרה.
25
- 26 מכל מקום, הנחת המחוקק היא כי בעל מניות בחברה תעשייתית נהנה מכך שלא שילם מס
27 בשל עליית ערכן של המניות בתקופה שהן היו חברה פרטית (כפי שהיה במקרה שלפנינו),
28 וכי האופן שבו "התנהגו" המניות לאחר רישומן, אם עלה ערכן או ירד, אינו מחייב התאמה
29 נוספת.
30
- 31 .90 לאור כל האמור, לא מצאתי כי יש מקום לפסוק, בעניין השאלה הפרשנית דן של סעיף 21א
32 לחוק עידוד התעשייה, באופן שונה ממה שנפסק בפס"ד טופז, אשר לתוצאתו אני מסכימה.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

91. זאת ועוד, עוד טרם שניתן פס"ד טופז, מצויה היתה הכרעה בפסיקה באשר לשאלה האם בהקשר של חברה תעשייתית מהווה הרישום למסחר בבורסה "אירוע מס" אם לאו.

נא ראו לעניין זה פסק דינה של כבוד השופטת ברכה אופיר-תום בפס"ד לוי ליל. אמנם באותה פרשה נדונה השאלה האם סעיף 101 לפקודה חל גם על רישום למסחר בבורסה בחו"ל, ועיקר העיסוק הפרשני נסוב סביב הגדרת המונח "בורסה", אך במסגרת פסק הדין נדונה גם שאלת פרשנותה של הוראת הפטור שבסעיף 4 לצו הפטור, ובאופן ספציפי הוראת סעיף 4(ג)1 לצו הפטור – אשר התנאים הנקובים בה לצורך קבלת הפטור זהים לתנאי סעיף 21א' לחוק עידוד התעשייה, וכך נקבע בפסקה טו לפס"ד לוי:

"מסיכומה של נקודה זו, ומכל שהובא עד לכאן לגבי משמעותו של צו הפטור על סעיפי השונים, מתבקשות שתי מסקנות:
האחת, לפיה, אין למצוא בצו עצמו אותה מגמה של שיווינויות מוחלטת, עליה ביקשו באי כח המערער לבסס עמדתם.

השניה, העניינית יותר, כי כאשר במניות של חברה תעשייתית עסקינן – כאלה שלא עמדו בתנאי סעיף 4(ג)1 – אין רישומן בבורסה מהווה אירוע מס; רישומן אינו נחשב למכירה רעיונית; ומשום כך, גם אין לגביהן אופציה של דחיית המועד לתשלומן של המס, אף לא לחזרה אל מועד הרישום, לצורך קביעת גובהו." [ההדגשות אינן במקור – א.ו.]

ועוד ציינה כב' השופטת אופיר-תום, כמו במענה לטענת המערער כאן, בפסקה יח' לפסק דינה, כי:

"לא הפליה יש כאן, אלא הבחנה עניינית ומודעת של מחוקק המשנה, בין מי שלגביו נקבע שרישום מניותיו יהווה מכירה רעיונית טעונת מס, לבין מי שהרישום לגביו איננו אירוע מס כלל, והחיוב במס לגביו הוא בעת המכירה הראשונה שלאחר הרישום."

92. ראו גם לעניין פרשנותה של הוראת סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה את האמור בספרו של א. שפירא, מיסוי שוק ההון, מהדורה שניה, עמ' 425:

"יצוין, כי הוראות סעיף 101 לפקודת מס הכנסה לא חלו על רישומן למסחר של מניות בחברה תעשייתית, כמשמעותה בחוק עידוד התעשייה (מסים) תשכ"ט-1969. זאת, בהתאם לסעיף 21א לחוק האמור."

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

93. אשר על כן, גם בהיבט של פרשנות הוראת סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה, עולה כי מועד הרישום למסחר בבורסה של חברה תעשייתית, דוגמת חברת סידב, אינו בגדר "אירוע מס" רעיוני לחברה כאמור, ובהתאם לכך, משלא קיים כל אירוע מס ממילא לא יכולה להתקבל טענה כי נוצר לבעל מניות בחברה תעשייתית כאמור, דוגמת המערער, יום רכישה ומחיר מקורי ביום הרישום למסחר.

94. ממילא, אני מוצאת כי לא נגרע דבר מזכויותיו של המערער, כפי שהתכוון המחוקק להעניק לו. כאמור, המחוקק התכוון כי בעלי מניות בחברות תעשייתיות שנרשמו למסחר בורסה ייהנו מהטבה בדמות אי תשלום מס במועד הרישום למסחר, עקב אי החלת הפיקציה של מכירה רעיונית לפי סעיף 101 לפקודה על רישום מניותיהם למסחר כאמור. זאת ותו לא. ביחס לפטור ממס על רווחי הון בתקופה שהמניות נסחרו בבורסה – זכאי המערער לאותו פטור כפי שזכאים יתר בעלי המניות של חברות נסחרות – היינו: לפי צו הפטור. משבוטל הפטור ממס על רווחי הון ממניות נסחרות בבורסה – בוטל הוא גם ביחס לבעלי מניות בחברות תעשייתיות. ממועד הביטול – קרי: מהמועד הקובע, ממוסה המערער על רווח ההון שנצמח מהמועד הקובע עד למועד המכירה.

על כן, דין טענות המערער בכל הקשור לסוגיה המשפטית הראשונה של קביעת יום הרכישה והמחיר המקורי לצורך חישוב רווח ההון במכירת המניות – להידחות.

מקבלת אני את עמדת המשיב לפיה יום הרכישה של מניות המערער הינו המועד הקובע והמחיר המקורי הינו ממוצע השווי – הכל בהתאם להוראות סעיף 105ג(א) לפקודה.

סטייה ממתכונת חישוב רווח ההון הקבועה בסעיף 105ג לפקודה – האם אפשרית?

95. טוען המערער, כי גם אם לא מתקבלת טענתו בדבר קביעת יום הרכישה למועד הרישום למסחר בבורסה של מניות סידב ובדבר קביעת המחיר המקורי למחיר מניית סידב במועד הרישום למסחר, ונקבע המועד הקובע כיום הרכישה וממוצע השווי כמחיר המקורי – עדיין יש מקום להתיר לו לסטות ממתכונת החישוב הקבועה בסעיף 105ג(א) לפקודה בעניין ממוצע השווי ולהביא ראיות לעניין שוויה האמיתי של מניית סידב במועד הקובע. זאת, מאחר ולשיטתו של המערער על פי חוות דעת כלכלית שבידיו, שוויה האמיתי של מניית סידב במועד הקובע גבוה משמעותית מממוצע השווי ואי מתן היתר בידיו להביא ראיות לכך ולסטות מממוצע השווי יביא למיסוי רווח שלא הופק בפועל.

זו הסוגיה המשפטית השניה המצריכה הכרעה בערעור שבפני.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1
2 96. עמדת המערער בסוגיה זו אינה יוצאת רק נגד מתכונת החישוב של ממוצע השווי, כפי הנטען
3 על ידו, אלא יוצאת היא גם כנגד שווי המניה כפי שהוא בא לידי ביטוי בבורסה, בתום כל
4 אחד משלושת המסחר שקדמו למועד הקובע.
5
6 היינו: המערער למעשה טוען כי שער המניה בבורסה, לפיו נקבע ממוצע השווי – אינו משקף
7 נכוחה את שווי מניות חברת סידב.
8
9 97. אין בידי לקבל את טענת המערער גם בעניין זה.
10
11 98. כאמור, סעיף 105(א) לפקודה קובע את המחיר מקורי של נייר ערך הנסחר בבורסה
12 "כממוצע של ערכו בתום כל אחד משלושת ימי המסחר בבורסה שקדמו למועד הקובע".
13 ושוב – מדובר במחיר מקורי רעיוני בדמות "ממוצע השווי", שנקבע על ידי המחוקק למועד
14 הקובע, על מנת שלא ישולם מס בשל עליית ערך המניות בתקופה שבה הן היו פטורות ממס,
15 אלא ישולם המס רק למן מועד ביטולו של הפטור לפי סעיף 97(ג) לפקודה וביטול צו הפטור.
16
17 לטעמי, נהיר וברור מלשון הסעיף הנ"ל כי ערכה של מניה נסחרת נקבע לפי שער המניה
18 בתום יום המסחר בה בבורסה, ובמקרה של קביעת המחיר המקורי לצרכי סעיף 105(א)
19 לפקודה, נערך ממוצע של ערך המניה הנסחרת בתום כל אחד משלושת ימי המסחר בבורסה
20 שקדמו למועד הקובע.
21
22 99. המחוקק בחר לקבוע את מנגנון ממוצע השווי במועד הקובע, על פי אותו עיקרון בו קבע את
23 המנגנון הליניארי, אליו התייחסה הלכת בית המשפט העליון בעניין פוליטי – היינו: על ידי
24 מתן משמעות לשונית מיוחדת למונח "מחיר מקורי" כפי שהוא מוגדר באופן ספציפי
25 בהוראה הרלוונטית, הגדרה הסוטה מהגדרת "מחיר מקורי" בסעיף 88 לפקודה.
26
27 כך גם נעשה על ידי המחוקק בתיקון 50 לחוק מיסוי מקרקעין ובקביעת הגדרה של "שבח
28 ריאלי עד יום התחילה", כפי שנקבעה בסעיף 47 לחוק מיסוי מקרקעין. התייחסה לכך כבוד
29 השופטת נאור, כתוארה אז, בהלכת פוליטי:
30
31 "נראה כי הביטוי "שבח ריאלי עד יום התחילה" המופיע בסעיף זה [סעיף 48 לחוק מיסוי
32 מקרקעין – 1.א.] ואלמלא ההגדרה שניתנה לו בסעיף 47 היה סובל מבחינה לשונית את
33 הפרשנות המוצעת על ידי המשיב. ...

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 ואולם, המחוקק לא הותיר את הביטוי "שבח ריאלי עד יום התחילה" במובנו הטבעי של
2 המנוי בלשון היום יום. המחוקק ייחד לביטוי זה משמעות מיוחדת ונפרדת. אכן "מחוקק
3 המבקש ליתן ללשון החוק מובן שאינו מקובל בלשון הטבעית, חייב לצרף לדבר החקיקה
4 'מילון' או 'לקסיקון' אשר יבאר לקורא את המובן המיוחד שהלשון נושאת עמה (פרשנות
5 החקיקה, בעמ' 82). כך עשה המחוקק כאשר הגדיר בסעיף 47 מהי משמעות הביטוי
6 "שבח ריאלי עד יום התחילה".
7 ...
8 המחוקק בחר לסטות אפוא ממה שאחרת עשוי היה להיות פרשנות לשונית אפשרית וקבע
9 בסעיף ההגדרות, משמעות לשונית מיוחד לביטוי "שבח ריאלי עד יום התחילה".
10 ...
11 מהאמור עולה כי בלשון סעיף 48א יחד עם סעיף 47 אין עוד נקודת אחיזה ארכימדית
12 לפרשנות המשיב ומתבקש לקבוע כי אין לסטות בעניינו מנוסחת החישוב הליניארית."
13
14 100. דברים אלו יפים אף לענייננו. סעיף 105ג(א) לפקודה ייחד משמעות מיוחדת ונפרדת למונח
15 "מחיר מקורי" בהקשר של מכירת נייר ערך הנסחר בבורסה, על ידי קביעת מנגנון ממוצע
16 השווי.
17
18 דברים אלו יפים אף לענייננו. סעיף 105ג(א) לפקודה ייחד משמעות מיוחדת ונפרדת למונח
19 "מחיר מקורי" בהקשר של מכירת נייר ערך הנסחר בבורסה, על ידי קביעת מנגנון ממוצע
20 השווי, ולפיכך לא קיימת לפרשנות שמציע המערער כל "נקודת אחיזה ארכימדית". "
21
22 לשון הסעיף מדברת ברורות ומפורשות בקביעת ערך המניה לתום יום המסחר של שלושת
23 ימי המסחר שקדמו למועד הקובע. מכאן, ברור כי המחוקק מתייחס לשער המניה בסגירת
24 המסחר בבורסה בשלושת הימים הנ"ל. בשום מקום בלשון הוראת סעיף 105ג(א) הנ"ל לא
25 קיימת האפשרות של קביעת ערך המניה על ידי הבאת חוות דעת שמאית.
26
27 101. אין זאת אלא שכמו בקביעה השרירותית נשוא הלכת פוליטי, לפיה נערך חישוב לינארי, אף
28 כאן נוקט המחוקק בגישה "שרירותית" בקובעו כי המחיר המקורי הוא ממוצע השווי.
29
30 יש לזכור כי סעיף 105ג(א) לפקודה מהווה סעיף של "מדיניות מעבר" ממשטר מס בו רווחי
31 הון ממניות נסחרות בבורסה היו פטורים ממס טרם תיקון 132 לפקודה, למשטר מס בו
32 רווחים אלו כבר אינם פטורים ממס. המטרה שעמדה לנגד עיני המחוקק היתה לקבוע את
33 "נקודת החתך" במעבר מפטור ממס לחיוב במס.
34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

102. המנגנון שנבחר, ממוצע השווי, כמו מנגנון החישוב הלינארי נשוא הלכת פוליטי, נועד ליצור באופן שרירותי, מודע ומובחן "מחיר מקורי" ידוע, אשר ממנו ואילך יחויב במס רווח ההון ממכירתה הראשונה של המניה הנסחרת בבורסה. זוהי בחירה המשקפת פשרה ואיזון.
- לאמיתו של דבר, השרירותיות בה נקט המחוקק בסעיף 105(א) לפקודה פחותה בהרבה מזו שבה נקט בסעיף 48א לחוק מיסוי מקרקעין, שהרי שיטת החישוב הלינארי יוצאת מנקודת ההנחה כי ערך הנכס עלה באופן רציף ואין מן הנמנע כי בפועל לא היה הדבר כך כלל ועיקר. לעומת זאת, קביעת המחיר המקורי של מניה הנסחרת בבורסה לפי שער הסגירה, בוודאי שמקרבת הרבה יותר שווי זה לשווי "האמיתי".
- על אחת כמה וכמה נכון הדבר שעה שהמחוקק אינו מסתפק בשווי המניה ביום שקדם למועד הקובע, אלא מאמץ את גישת "ממוצע השווי" על פי שער המניה בשלושת ימי המסחר האחרונים, וזאת על מנת לקרב עוד יותר את השווי האמיתי לשווי הבורסאי. משמע, כי במקרה שלפנינו ניתן לאמץ את הלכת פוליטי אף בבחינת קל וחומר.
103. קביעה שרירותית כאמור של ממוצע שווי של מניה נסחרת בבורסה קיימת גם בהוראת סעיף 102(ב)(3) לפקודה כנוסחו לאחר תיקון 132 לפקודה, בהתייחס למיסוי הכנסות ממימוש אופציות לעובדים, כאשר המניות הינן רשומות למסחר בבורסה, או נרשמו למסחר בבורסה בתוך 90 ימים ממועד ההקצאה.
- במצב דברים זה קבע המחוקק כי "יראו את חלק שווי ההטבה בגובה ממוצע שווין של מניות החברה בבורסה בתום שלושים ימי המסחר שקדמו להקצאה, או בתום שלושים ימי המסחר שלאחר הרישום למסחר כאמור...". כלומר, גם כאן, בחר המחוקק לקבוע את שווי ההטבה לעובד לפי ממוצע שווי, אלא שבמקרה של סעיף 102 לפקודה ביקש המחוקק לנטרל אף ביתר שאת תנודתיות בשער המניה על ידי קביעה לפי ממוצע של 30 ימי מסחר שקדמו להקצאה או 30 ימי מסחר לאחר הרישום.
- ואם ישאל השואל על שום מה הסתפק המחוקק בסעיף 105 לפקודה בשווי ממוצע של שלושה ימי מסחר ולא ב-30 ימי מסחר כדוגמת אלה שנקבעו בסעיף 102 לפקודה, ברי כי עניין הוא למחוקק, ובוודאי שלא ניתן לנסות ולהשיג קירוב טוב יותר בין מחיר המניה "האמיתי" לבין מחירה בבורסה בדרך של "חקיקה שיפוטית", כפי שמבקש המערער לעשות.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 104. ברור הוא, אפוא, כי אין המדובר בסעיף 105(א) לפקודה בחזקה הניתנת לסתירה, אלא
2 בכלל משפטי ברור וחד משמעי, הקובע את נוסחת חישוב מס רווח ההון ואין כל עיגון לשוני
3 לשיטת החישוב שמציע המערער.
4
- 5 105. יצוין עוד, כי במסגרת ע"א 111/87 אברהם רובינשטיין ושות', חברה קבלנית בע"מ נ' פקיד
6 שומה למפעלים גדולים מיסים ט/3 (יוני 1995) עמ' ה-1, נדונה השאלה מהו "מחיר
7 המכירה" של מניות לפי הוראת סעיף 101 לפקודה – האם המחיר כפי שהוא בתשקיף
8 החברה או מחיר המניה בתום יום המסחר הראשון בבורסה.
9
- 10 בית המשפט העליון קבע את שער המניה בתום יום המסחר הראשון בבורסה בתור התמורה
11 לצרכי חישוב המס לפי סעיף 101 לפקודה. קביעה זו נעשתה, הגם שנלקחה בחשבון
12 האפשרות לתנודתיות במחיר המניה.
13 אלא, שההתמודדות עם תנודתיות כאמור, לצורך הערכת שווי המניה ליום המסחר הראשון,
14 יכולה להיעשות על ידי התייחסות למחיר המניה ביום קודם או יום מאוחר, ובעצם על ידי
15 קביעת ממוצע במידת הצורך:
16
- 17 "לעצם השאלה אם מותר להתייחס ליום המסחר הראשון בבורסה כאינדיקטור למחירן
18 של מניות, לדידי אין ספק בדבר (כמובן, בכפיפות לנסיבות המיוחדות של הענין). כך,
19 למשל, נקבע באנגליה, בסעיף 272(4) **Capital Gains Act, 1992** - כי אם ב"מועד
20 הרלבנטי" היתה הבורסה של לונדון "סגורה" מותר לפנות, לצורך קביעת המחיר, ליום
21 המסחר הקרוב ביותר שלפניו או שלאחריו, לפי המחיר הנמוך ביותר שבין שניהם. כך גם
22 נקבע בכללי המיסוי הפדרליים האמריקאיים (סעיף 20.2031-2(d) כי אם לא היתה
23 מכירה בפועל בתום לב, על יסוד היצע וביקוש, בבורסה בתאריך הרלבנטי או לפני כן או
24 לאחר מכן, אך אפשר לברר את המחיר בתוך מועד סביר לאחר מכן או לפני כן, לפי הענין,
25 מותר לקבוע את מחיר המניות לפי הממוצע שבין המחיר הגבוה ביותר או הנמוך ביותר
26 מבין המחירים שבהם נמכרו המניות. איני מוצא כל סיבה שלא להיזקק לדרך הערכה זו,
27 כאחת הדרכים האפשריות לקביעת שווי של מניות הנמכרות בבורסה. לענין זה איני רואה
28 כל הבדל בין נטילת נתוני השוואה המבוססים על עסקות דומות שנערכו לפני התאריך
29 הקובע או לאחר התאריך הקובע; אמת נכון הדבר, שיכול ומחיר השוק של המניה יהיה
30 מושפע בפועל או בכוח מתנודות ספקולטיביות לכאן או לכאן במנייה; אך במקרים אלה,
31 כאשר מקבלים את מחיר השוק כאינדיקטור לשווי, יש לעשות כל מאמץ כדי "לטהר" את
32 המחיר שנתקבל מההשפעות האמורות, על מנת שאפשר יהיה לקבוע את שווי במידה
33 הקרובה ביותר לשווי האמיתי."
34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

106. ברי כי בשעה שהמחוקק קבע בעצמו, ובאופן מפורש וברור, את השיטה "לטהר", כאמור, את מחיר המניה, על ידי אימוץ שיטת "ממוצע השווי", דהיינו שער המניה בשלושת ימי המסחר שלפני המועד הקובע, אין מקום לנסות ולקבוע שיטה אחרת, גם אם לדעת הנישום יש בה כדי להגיע לתוצאה "נכונה" יותר.
107. בהלכת פוליטי ציין בית המשפט העליון מפי כב' השופטת נאור, כי שימוש בהערכה שמאית לצורך פיצול בין השבח שצמח בפועל עד ליום הקובע לבין השיב שצמח לאחר מכן, אף אם הוא הדבר "הנכון והטבעי ביותר", אין מקום לאמצו בשעה שהמחוקק ביכר לקבוע מנגנון אחר:
- "במילים אחרות, במס שבח שלא כמו בהיטל השבחה אין כל צורך בשמאות במקרים לא מעטים. בקביעת הנוסחה הלינארית המחוקק בוודאי לא ביקש לשנות ממצב זה. אכן אך מובן הוא כי גם לגבי מס שבח ניתן היה לקבוע מנגנון שמאות, למשל, כדי להבחין בין שבח שצמח עד ליום הקובע לבין שבח שצמח לאחר מכן. ואולם המחוקק לא בחר במנגנון שכזה. יתר על כן כפי שעולה מהסבריו של רו"ח רבינוביץ' בפני ועדת הכספים, נראה כי המחוקק באמצו את הנוסחה הלינארית ביקש דווקא שלא לפעול לפי מנגנון שמאות כאמור. על כן, אפילו אם מנגנון של שמאות, כטענת המשיב, הוא הדבר "הנכון והטבעי ביותר" עדיין אין בכך כדי להצדיק בענייננו סטייה מהנוסחה הלינארית, שהיא המנגנון שנקבע בחקיקה ראשית ואותו ביכר המחוקק לגבי חישוב מס שבח - מס שמאפייניו ממילא שונים מאלו של היטל השבחה."
108. פרשנות הוראת סעיף 105 לפקודה באופן המוצע על ידי המערער, קרי: על ידי הידרשות להבאת ראיות בדמות חוות דעת שמאיות, כלכליות, בדבר שווי המניה במועד הקובע - עומדת, לטעמי, בסתירה לתכלית שבבסיס קביעתה של הוראת החוק הנ"ל, שהיא לקדם ולבסס יציבות, להגביר את הוודאות ולפשט, לייעל ולהקל על גביית המס, ועל כן אין לקבלה גם בשל טעם זה.
109. יתרה מזאת, במסגרת הלכת פוליטי התייחס בית המשפט העליון מפורשות להוראת סעיף 105 לפקודה, כדוגמה קונקרטית למצב דברים שבו המחוקק מאפשר סטייה מנוסחת חישוב המס, באמצעות מנגנון החישוב של המחיר המקורי המתואם שבסעיף 105(ג) לפקודה:
- "חיזוק נוסף למסקנה זו [כי לא ניתן לסטות ממתכונת החישוב הלינארית – א.ו.] ניתן למצוא בטענת המנהל המפנה לתיקון 132 לפקודת מס הכנסה. למותר לציין כי איננו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

- 1 עוסקים בתיקון זה כשלעצמו ובתחולתו לאחר תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה (ראו
2 סעיפים 36 ו-80 לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 147), התשס"ה-2005, ס"ח
3 766). בכל אופן, בתיקון 132 ניתן לראות בבירור כי כאשר המחוקק מבקש לאפשר לנישום
4 לסטות מנוסחת חישוב שנקבעה על ידו ולהוכיח אחרת הוא עושה כן בהוראה מפורשת. כך
5 נקבעה הוראת סעיף 105(ב) מיד לאחר נוסחת החישוב שנקבעה בסעיף 105(א): ...
6 המשיב מבקש כאמור כי נאפשר לנישום להוכיח את מועדי צמיחת השבח בפועל תוך
7 סטייה מהנוסחה הלינארית. ואולם, שלא כמו בסעיף 105(ב) לפקודת מס הכנסה, שם
8 נקבעה באופן מפורש האפשרות לסטות מהנוסחה שנקבעה בסעיף 105(א), הרי
9 שבענייננו אפשרות שכזו לא נקבעה. אין זאת אלא משום שהמחוקק בענייננו בחר במנגנון
10 אחר שאינו מאפשר סטייה כעמדת המשיב."
11
12 110. מדברים אלו שבהלכת פוליטי, אנו למדים כי אפשרות הסטייה היחידה ממנגנון חישוב מס
13 רווח ההון שלפי סעיף 105(א) הינה זו הקבועה בסעיף 105(ב) לפקודה.
14 יתר על כן, אף סטייה זו "מהנוסחה" של ממוצע השווי אפשרית רק כאשר מול השווי
15 המבוסס על שערי המניה בשלושת ימי המסחר שקדמו למועד הקובע, ניתן להעמיד מחיר
16 אחר, שאינו מבוסס על אומדן, אלא על סכום ששולם בפועל עבור המניה (או, ככל שמדובר
17 במניה שחל עליה סעיף 101 לפקודה – שווי המניה במועד הרישום למסחר בבורסה ובכפוף
18 לאמור בפס"ד רובינשטיין לעיל). אפשרות לסטות מ"הנוסחה" בדרך של אימוץ אומדן
19 שמאי, שאינו מייצג עסקת אמת, ואף אינו מייצג את שערי המסחר בבורסה, אינה קיימת,
20 ובדין אינה קיימת, לאור הרציונל העומד, כאמור, ביסוד השיטה - פשטות, יעילות וודאות.
21
22 111. אין בידי לקבל את טענת המערער, לפיה סעיף 105 לפקודה עניינו, כביכול, בחישוב הריוח
23 ולא בחישוב המס, ועל כן יש להבחין בין המקרה שלפנינו ובין זה שנדון בהלכת פוליטי.
24
25 הבחנה זו בוודאי שלא עולה בקנה אחד עם הדברים המובאים מפי בית המשפט בהלכת
26 פוליטי, העורך השוואה בין סעיף 105 לפקודה לסעיף 48 לחוק מיסוי מקרקעין. זאת
27 ועוד, מקום בו רישת סעיף 105(א) פותחת במילים "על אף הוראות סעיף 91(ב) – אשר
28 עניינן מתכונת החישוב הלינארית שבפקודה, ומקום בו כותרת הסעיף מתייחסת ל"הוראות
29 לעניין חישוב המס ותשלומו" – ברי כי מצב הדברים במקרה שבפני מקביל למצב הדברים
30 שנדון בהלכת פוליטי (פסקה 51 לפסק הדין שם), ואשר ביחס אליו נקבע כי עסקינן בחישוב
31 המס ולא בחישוב הרווח.
32
33 112. לאור כל האמור, עולה כי הפרשנות הראויה והנכונה של סעיף 105(א) לפקודה היא זו כפי
34 עמדת המשיב, לפיה אין מקום להתיר למערער לסטות ממתכונת חישוב המס שלפי ממוצע

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 השווי, ואין לאפשר הבאת ראיות בדמות חוות דעת מומחים לצורך קביעת ערך המניה
2 למועד הקובע, שכן בכך יש סטייה כפולה ממתכונת החישוב – הן סטייה משער המניה והן
3 סטייה מהמנגנון של ממוצע השווי.

עוללות:

7 113. במסגרת סיכומיו התייחס המערער ל- 175,000 מניות מתוך סך כל המניות שנמכרו
8 לקוטלב, אשר נטען כי היו מושאלות לצורך "עשיית שוק" לחברת גאון בית השקעות בע"מ,
9 ואשר ביחס אליהן טען המערער כי שולם על ידו כבר מס בסך של 29,399 ₪ שנוכה במקור.
10 לעמדת המערער יש להפחית את המס שנוכה במקור מכל סכום מס בו יחויב, שאם לא כן
11 יהא בכך משום מיסוי כפול.

13 114. בהחלטתי מיום 15.7.14 הוריתי למערער להתייחס במסגרת סיכומיו לשאלה האם ביחס
14 למניות המושאלות הנ"ל קיבל המערער החזר מס שנוכה במקור במסגרת הדו"ח לשנת
15 2010.

17 115. המערער לא נתן מענה לשאלה זו במסגרת סיכומיו אלא אך הודיע כי פנה לבנק על מנת
18 לקבל אסמכתא לטענתו זו, וכי לכשתקבל ימציא הודעה מתאימה לתיק בית המשפט.

20 116. הודעה כאמור לא נמסרה עד למועד חתימת פסק דין זה, ואין לי אלא להניח כי המערער
21 נטש טענתו זו. עם זאת, ככל שאסמכתא כאמור תומצא על ידי המערער למשיב – יפעל
22 המשיב בהתאם בכדי למנוע מיסוי כפול – ככל שמצב דברים כאמור אכן חל - ויפחית את
23 המס שנוכה במקור מסכום המס בו חייב המערער על פי פסק דין זה.

סוף דבר:

27 117. טענות המערער הן ביחס לסוגיה המשפטית הראשונה והן ביחס לסוגיה המשפטית השנייה –
28 נדחות. בהתאם לכך, אין מקום לבחינת חוות דעת המומחים שהוגשו לתיק בית המשפט.

30 בחישוב המס במכירת מניות חברת סידב על ידי המערער נקבע יום הרכישה למועד הקובע
31 והמחיר המקורי לפי ממוצע השווי – דהיינו: כ- 0.5 ש"ח. בהתאם לכך, נוצר למערער רווח
32 הון של 11,925,210 ₪ החייב במס בשיעור של 25%.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ע"מ 10-07-52391 שניידר נ' פקיד שומה חיפה

תיק חיצוני:

1 118. המערער יישא בהוצאות ושכ"ט המשיב בסך 30,000 ₪, אשר ישולמו בתוך 30 יום מהיום,
2 שאם לא כן יישאו ריבית והפרשי הצמדה כחוק.

3

4 **המזכירות תשלח העתק פסק הדין לבאי כוח הצדדים בדואר רשום.**

5

6

אאש

7

8

ניתן היום, ג' אב תשע"ה, 19 ביולי 2015, בהעדר הצדדים.

9

אורית וינשטיין, שופטת

10

11

12

13

14

15